

ПОЛОЖЕННЯ

про Репозитарій Харківського національного медичного університету

Дане Положення про Репозитарій Харківського національного медичного університету (надалі іменується «Положення») визначає основні поняття, призначення, склад і структуру та регламентує основні засади організації та управління Репозитарієм ХНМУ.

1. Загальні положення та терміни

1.1 Репозитарій Харківського національного медичного університету – це електронний архів для тривалого зберігання, накопичення та забезпечення довготривалого і надійного відкритого доступу до результатів наукових досліджень, здійснених в університеті його співробітниками.

1.2 Репозитарій – це веб-орієнтована кумулятивна та постійна база даних електронних копій документів, що визначені однією організацією – Університетом.

1.3 Твір не може бути розміщений у Репозитарії, якщо він порушує права людини на таємницю її особистого та сімейного життя, завдає шкоду громадському порядку, здоров'ю та моральному стану особистості, містить інформацію, що охороняється державою.

1.4 Визначення основних термінів:

– **Автор** – фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір і якій належать майнові права інтелектуальної власності на нього відповідно до Цивільного кодексу України, Закону України «Про авторське право та суміжні права», іншого закону чи договору.

– **Твір** – створений автором у результаті творчої діяльності за особистою ініціативою, на замовлення чи в порядку виконання службових обов'язків: літературно-письмовий твір (книга, брошура, стаття, конспект лекції, аналітичний огляд, звіт, презентація тощо); ілюстрація, план, ескіз і пластичний твір, що стосуються науки; аудіовізуальний твір; фотографічний твір; інші твори, представлені в електронній (в тому числі цифровій) формі, яку може зчитувати комп'ютер (ст. 433 Цивільного кодексу України, ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права»).

– **Інституційний репозитарій** – це електронний архів відкритого доступу, мережевий сервіс зі зберігання, систематизації та поширення творів у цифровому вигляді, що надається установою її працівникам та іншим зацікавленим особам.

– **Відкритий доступ** – це безкоштовний, постійний, повнотекстовий доступ до наукових та навчальних матеріалів.

– **Депонування** – розміщення твору в Репозитарії.

– **Депозитор** – особа, яка розміщує твір в Репозитарії.

– **Договір приєднання** – договір, умови якого встановлені Університетом, і який може бути укладений лише шляхом приєднання автора до договору в цілому. Автор не може запропонувати свої умови договору (п.1 ст.634 Цивільного кодексу України).

– **Інтелектуальні права на твір** включають виняткове право і особисті немайнові права.

– **Особисті немайнові права автора** включають право авторства, право на ім'я, право на недоторканність твору, право на обнародування твору.

– **Виняткове (виключне) право** – це майнове право особи, яка має щодо твору авторське право і (або) суміжні права, на використання цих об'єктів авторського права і (або) суміжних прав лише нею і на видачу лише цією особою дозволу чи заборону їх використання іншим особам у межах строку, встановленого Законом. Виняткове право може належати одному або декільком фізичним чи юридичним особам (правовласникам). Правовласник може на свій розсуд вирішувати або забороняти іншим особам використання результату інтелектуальної діяльності.

1.5 Репозитарій Харківського національного медичного університету – це інституційний репозитарій відкритого доступу, розміщений на сервері Університету. Репозитарій акумулює електронні повнотекстові документи наукового та навчально-методичного призначення, створені працівниками будь-якого структурного підрозділу ХНМУ, аспірантами, магістрантами чи студентами університету, а також надає до них безкоштовний постійний доступ через Інтернет.

1.6 Найменування Репозитарію:

Повна офіційна назва:

українською мовою – Репозитарій Харківського національного медичного університету;

російською мовою – Репозитарий Харьковского национального медицинского университета;

англійською мовою – Kharkov National Medical University Repository.

Скорочена назва:

українською мовою – Репозитарій ХНМУ;

російською мовою – Репозитарий ХНМУ;

англійською мовою – KhNMU Repository.

1.7 Адреса репозитарію в Інтернеті: *repo.knmu.edu.ua*

1.8 Репозитарій формується та функціонує відповідно до наступних документів:

– Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу»;

– Закон України «Про авторське право і суміжні права», що встановлює авторське право на комп'ютерні програми для ЕОМ, електронні видання, бази даних, літературні письмові твори;

– Закон України «Про Національну програму інформатизації»;

- Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», який визначає стратегію розв’язання проблеми забезпечення інформаційних потреб та інформаційної підтримки соціально-економічної, екологічної, науково-технічної, національно-культурної та іншої діяльності;

- Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг», який поширюється на відносини, що виникають у процесі створення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання електронних документів;

- Закон України «Про захист інформації в автоматизованих системах», який встановлює основи регулювання правових відносин щодо захисту інформації в автоматизованих системах за умови дотримання права власності громадян України на інформацію та права доступу до неї;

- ДСТУ ГОСТ 7.1: 2006 СІБВС. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання;

- ГОСТ 7.82-2001 Библиографическая запись. Библиографическое описание электронных ресурсов (міждержавний стандарт);

- Положення про Наукову бібліотеку Харківського національного медичного університету;

- Дане Положення про Репозитарій Харківського національного медичного університету.

2. Призначення, завдання та функції

2.1 Призначенням Репозитарію є накопичення, систематизація та зберігання в електронному вигляді інтелектуальних продуктів університетської спільноти, надання відкритого доступу до них засобами Інтернет-технологій, поширення цих матеріалів у середовищі світового науково-освітнього товариства.

2.2 Основними завданнями Репозитарію є:

- забезпечення місця і способу централізованого і довготривалого зберігання в електронному вигляді повних текстів творів;

- сприяння зростанню популярності університету шляхом представлення його наукової продукції у глобальній мережі;

- збільшення цитування наукових публікацій працівників університету шляхом забезпечення вільного доступу до них за допомогою Інтернету;

- створення надійної і доступної системи обліку публікацій навчальних і наукових творів кафедр і окремих працівників.

2.3 Основними функціями Репозитарію є:

- наукова, що спрямована на сприяння науково-дослідницькому процесу;

- освітня, що спрямована на сприяння навчальному процесу;

- довідково-інформаційна, що спрямована на задоволення інформаційних запитів з медицини та інших галузей знань;
- кумулятивна, що спрямована на поповнення бібліотечного фонду оригінальними електронними документами та електронними копіями друкованих видань, та їх збереження.

3. Управління

3.1 Безпосереднє керівництво Репозитарієм здійснює перший проректор з науково-педагогічної роботи.

3.2 Загальне управління Репозитарієм здійснює Координаційна рада, склад якої затверджується наказом ректора.

3.3 Координатором і методичним центром функціонування Репозитарію є Наукова бібліотека, яка також забезпечує технічну і програмну підтримку та працездатність програмних засобів.

3.4 Усі суперечливі питання щодо включення або вилучення документів із Репозитарію, коло осіб, які можуть розмішувати свої документи, перелік документів і порядок їх розміщення вирішує Координаційна рада.

3.5 За потребою до роботи з Репозитарієм залучаються працівники будь-якого відділу Наукової бібліотеки або обчислювального центру університету, завідувачі кафедр та співробітники інших підрозділів університету.

4. Склад і структура

4.1. Репозитарій є універсальним за змістом науковим зібранням. Структура Репозитарію складається з тематичних фондів та назв (фондів) будь-яких структурних підрозділів університету у кореновому каталозі. Кожний фонд має зібрання наукових та навчально-методичних видань, наукових робіт аспірантів, магістрантів, студентів тощо. При необхідності за рішенням Координаційної ради можуть створюватись інші фонди та зібрання.

4.2 Тематичний склад Репозитарію визначається відповідно до наукового та навчального процесів університету.

4.3 До Репозитарію можуть бути залучені:

- статті, монографії, підручники, лекційні і методичні матеріали, тематичні збірки, матеріали конференцій (препринти або постпринти);
- наукові публікації працівників університету, здійснені в інших видавництвах, за умови відсутності заборони на їх розміщення в Репозитарії з боку видавництв;
- автореферати дисертацій та дисертації, що захищені працівниками Харківського національного медичного університету;
- інші матеріали наукового, освітнього або методичного призначення за бажанням їх автора.

4.4 За видами електронних ресурсів Репозитарій не має обмеження. Це можуть бути будь-які електронні текстові дані, електронні числові дані, електронні зображення (відео, презентації), електронні звукові дані, електронні інтерактивні мультимедіа ресурси.

4.5 Хронологічні рамки для Репозитарію не встановлюються.

4.6 За рівнем доступності документи в Репозитарії можуть бути у відкритому доступі або, за бажанням автора, в авторизованому доступі.

5. Принципи створення і функціонування

5.1 Репозитарій створюється за допомогою програмного забезпечення відкритого доступу DSpace, розробки Массачусетського технологічного інституту, що підтримує протокол обміну метаданими OAI-PMH (Open Access Initiative Protocol for Metadata Harvesting), дозволяючи тим самим інтегрувати електронний Репозитарій у міжнародні реєстри ROAR, OpenDOAR та інші.

5.2 Репозитарій поповнюється документами шляхом самоархівування твору автором. Для отримання можливості самоархівування автор повинен зареєструватись та отримати відповідні права для роботи. Після реєстрації авторові надаються права депозитора.

5.3 Депозитором може бути як автор, так і уповноважений працівник Наукової бібліотеки. За дорученням автора його твір може розмістити у Репозитарії депозитор-бібліотекар. При цьому автор надає у Наукову бібліотеку електронну версію твору у файловому форматі, що підтримується програмним забезпеченням.

5.4 Підтримуються всі файлові формати, в яких створені ресурси. Однак, рекомендуються для використання такі формати у кожному з видів ресурсів:

Ресурс	Файловий формат	Розширення
Текст	Adobe PDF	pdf
Презентація	MPowerPoint	ppt
Таблиця	MExcel	xls
Зображення	JPEG, GIF	jpg, gif
Аудіо	MP3	mp3
Відео	AVI	avi

5.5 Твори, що передаються у Репозитарій, забезпечуються заголовками, прізвищами авторів, анотацією мовою оригіналу та ключовими словами українською, російською та англійською мовами. Для раніше опублікованих матеріалів обов'язковим є додавання бібліографічного опису.

5.6 Роботи аспірантів, магістрантів і студентів розміщуються за наявності рекомендації наукового керівника, який реєструється у Репозитарії і підтверджує свою рекомендацію.

5.7 За необхідністю завідувач кафедри (керівник підрозділу) може призначити уповноваженого працівника для виконання функцій модератора щодо розміщення і коректного представлення у Репозитарії наукових та навчально-методичних матеріалів співробітників кафедри (підрозділу).

5.8 За проханням автора електронна публікація може вилучатися з відкритого доступу або замінитися прихованою формою повного тексту, що здійснює уповноважений працівник Наукової бібліотеки.

5.9 За рішенням Координаційної ради робота, яка має низький науковий або освітній рівень, може вилучатися з відкритого доступу, що здійснює уповноважений працівник Наукової бібліотеки.

6. Авторський договір

6.1 Твір розміщується у Репозитарії після укладання між автором та університетом в особі першого проректора з науково-педагогічної роботи Авторського договору, за яким особисті немайнові права автора не відчужувані і зберігаються за ним незалежно від способу публікації. Виняткове право на твір автор реалізує, добровільно ухвалюючи рішення про представлення своєї публікації в Інтернет.

6.2 Підписуючи Авторський договір автор передає Університету на безоплатній основі невиняткові права на використання твору:

- на внесення твору у базу даних Репозитарію;
- на відтворення твору чи його частин у електронній формі, не змінюючи її змісту;
- на виготовлення електронних копій твору для постійного архівного зберігання;
- на використання твору без одержання прибутку та на виготовлення його копій для некомерційного розповсюдження;
- на надання електронних копій твору для відкритого доступу в Інтернеті.

6.3 У Авторському договорі автор підтверджує, що розміщуючи роботу у Репозитарії він не порушує прав третіх осіб (інших авторів або видавництв).

6.4 Авторським договором автор підтверджує, що на момент розміщення твору у Репозитарії лише йому належать виняткові майнові права на твір, що вони ні повністю, ні частково нікому не передані (не відчужені), що майнові права на твір ні повністю, ні в частині не є предметом застави, судового спору або претензій з боку третіх осіб.

6.5 Автор несе всі види відповідальності перед третіми особами, що заявили свої права на твір, відшкодовує Університету всі витрати, спричинені позовами третіх осіб про порушення авторських та інших прав на твір.

6.6 У випадку, коли твір створено у співавторстві, кожний з авторів приймає умови цього договору розміщуючи такий твір у Репозитарії.

6.7 Автор зберігає за собою право використовувати самостійно чи передавати аналогічні права на використання твору третім особам.

6.8 Авторський договір може бути розірваний на вимогу автора, якщо він позбавляється майнових прав на твір, які мав на момент розміщення твору у Репозитарії, а також якщо договір містить інші умови, обтяжливі для автора. В такому разі він сам або за допомогою уповноваженого працівника Наукової бібліотеки вилучає роботу з Репозитарію.

7. Прикінцеві положення

7.1 Всі зміни та доповнення до Положення вносяться наказом ректора про внесення змін та доповнень або про затвердження нової редакції Положення.

7.2 При затвердженні нової редакції попереднє Положення втрачає чинність.